

Hiểu về cái chết và việc hiến tặng

Nếu quý vị đang đọc cuốn sách nhỏ này thì có thể là do người thân của quý vị đã qua đời, hoặc họ nhiều khả năng sẽ sớm phải lìa xa cõi đời này. Trước đó, quý vị có thể đã từng được đề nghị xem xét hiến tạng nội tạng và mô. Sự hào hiệp của những người hiến tạng có thể giúp những người khác đang cần ghép tạng.

Một số gia đình đã thảo luận về hiến tạng nội tạng và mô và có thể đã biết mong muốn của người thân của họ. Các gia đình khác chưa thảo luận về việc hiến tạng cũng sẽ cần đưa ra quyết định về việc người thân của họ có trở thành người hiến tạng hay không. Cuốn sách nhỏ này cung cấp thông tin để hỗ trợ quý vị và gia đình đưa ra quyết định về việc hiến tạng phù hợp với người thân và quý vị.

Có rất nhiều người có thể hỗ trợ quý vị và gia đình quý vị thông qua quá trình này. Ngoài các đội ngũ y tế và điều dưỡng, quý vị có thể đã gặp các nhân viên hỗ trợ khác trong bệnh viện như nhân viên xã hội, người chăm sóc mục vụ hoặc chuyên gia về hiến tạng. Những người này sẵn sàng hỗ trợ quý vị và cung cấp cho quý vị thêm thông tin.

Điều quan trọng là phải biết rằng hiến tạng sẽ chỉ xảy ra nếu bệnh nhân hoặc người thân gần nhất của bệnh nhân đồng ý.

Hiển tạng nội tạng và mô

Hiển tạng nội tạng và mô liên quan đến việc lấy nội tạng và mô từ người đã chết (người hiến tạng) và cấy ghép chúng vào người, trong nhiều trường hợp, bị bệnh nặng hoặc có nguy cơ tử vong cao (người nhận).

Các cơ quan có thể được cấy ghép bao gồm tim, phổi, gan, thận, ruột và tuyến tụy.

Các mô có thể được cấy ghép bao gồm van tim và các mô tim, xương, gân, dây chằng, da và các bộ phận của mắt như giác mạc và màng cứng.

Cái chết phải xảy ra trước khi việc hiến tạng có thể được triển khai.

Cái chết có thể được xác định theo hai cách:

- Chết não xảy ra khi não của một người vĩnh viễn ngừng hoạt động.
- Chết lâm sàng xảy ra khi sự lưu thông máu trong người vĩnh viễn dừng lại.

Điều quan trọng là phải hiểu sự khác biệt giữa chết não và chết lâm sàng. Cách một người qua đời sẽ ảnh hưởng đến quá trình hiến tạng xảy ra cũng như việc tạng và mô nào có thể được hiến tạng.

Chết não

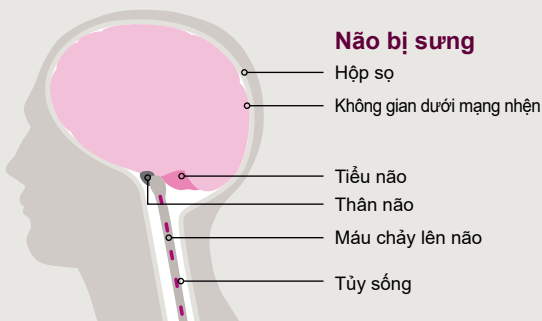
Chết não xảy ra khi não bị tổn thương nặng đến mức nó ngừng hoạt động hoàn toàn và vĩnh viễn. Chết não có thể xảy ra do hậu quả của chấn thương đầu nghiêm trọng, đột quỵ do chảy máu (xuất huyết) hoặc tắc nghẽn lưu lượng máu trong não, nhiễm trùng não hoặc khối u não, hoặc sau một thời gian thiếu oxy đến não kéo dài.

Cũng giống như bất kỳ bộ phận nào khác của cơ thể, khi não bị tổn thương, nó sẽ sưng lên. Bộ não được chứa trong một 'chiếc hộp' cứng, hộp sọ, thường bảo vệ nó khỏi những tác hại nhưng cũng hạn chế mức độ bộ não có thể mở rộng. Nó khác với các bộ phận khác của cơ thể, chẳng hạn như mắt cá chân bị thương, có thể tiếp tục sưng lên mà không gặp phải giới hạn nào. Nếu não tiếp tục sưng lên thì áp lực tích tụ bên trong hộp sọ gây ra những hậu quả tổn thương vĩnh viễn.

Việc bị sưng phù tạo áp lực lên thân não, nơi não kết hợp với tủy sống sau gáy. Bộ não kiểm soát nhiều chức năng cần thiết cho sự sống bao gồm thở, nhịp tim, huyết áp và nhiệt độ cơ thể.

Khi não bị sưng nhiều lên thì áp lực bên trong hộp sọ tăng đến mức máu không thể chảy lên não được (xem Sơ đồ 1). Không có máu và oxy, các tế bào não sẽ chết. Không giống như nhiều tế bào khác trong cơ thể, các tế bào não không thể tái sinh hoặc phục hồi. Nếu não chết thì não của người đó sẽ không bao giờ hoạt động nữa và người đó đã tử vong. Tình trạng này được gọi là "chết não".

Não và thân não điều khiển nhiều chức năng quan trọng của cơ thể, bao gồm cả hô hấp. Khi một người bị chấn thương não, họ được kết nối với một chiếc máy gọi là máy thở, giúp thổi oxy vào phổi (thông khí) một cách nhân tạo. Oxy sau đó được tim bơm đi khắp cơ thể. Nhịp tim đập không phụ thuộc vào não, nhưng được điều khiển bởi máy tạo nhịp tim tự nhiên trong tim, và sẽ hoạt động khi nó nhận được oxy.

Trong khi máy thở đang cung cấp oxy cho cơ thể thì ngực của người đó sẽ tiếp tục phập phồng trông có vẻ như họ vẫn đang thở, tim họ sẽ tiếp tục đập và chạm vào họ thì vẫn thấy hơi ấm. Điều này có thể gây ra khó khăn để chấp nhận rằng cái chết đã xảy ra. Tuy nhiên, ngay cả khi tiếp tục thông khí nhân tạo thì tim cuối cùng sẽ xấu đi và ngừng hoạt động.

Làm thế nào để các bác sĩ biết rằng não của một người đã chết?

Những bệnh nhân nặng trong bệnh viện được theo dõi liên tục bởi các đội ngũ chuyên gia y tế và điều dưỡng viên chăm sóc họ và những thay đổi trong thể trạng của họ được giám sát chặt chẽ. Có một số thay đổi về thể trạng diễn ra khi não chết. Chúng gồm có việc không còn sự co giãn thông thường của đồng tử với ánh sáng, khả năng ho, không thể thở mà không có máy thở, và tụt huyết áp cũng như nhiệt độ cơ thể.

Khi đội ngũ y tế quan sát những thay đổi này, họ sẽ thực hiện xét nghiệm chết não lâm sàng để xác nhận xem não có ngừng hoạt động hay không.

Hai bác sĩ cao cấp sẽ độc lập tiến hành cùng một bộ xét nghiệm lâm sàng ở giường bệnh. Các bác sĩ thực hiện xét nghiệm chết não sẽ kiểm tra xem bệnh nhân có hay không:

- phản ứng lại với một kích thích gây đau
- co đồng tử khi một luồng ánh sáng cực mạnh chiếu vào mắt
- phản ứng chớp mắt khi bị chạm vào mắt
- chuyển động mắt khi nước đá lạnh được đưa vào ống tai
- phản ứng trớ ra khi bị chạm vào cuống họng
- ho khi đặt ống hút xuống ống thở
- khả năng thở khi máy thở tạm thời bị ngắt kết nối.

Nếu bệnh nhân không có phản ứng với tất cả các xét nghiệm này, điều đó đồng nghĩa với việc não của họ đã ngừng hoạt động và bệnh nhân đó đã tử vong. Mặc dù họ đã tử vong nhưng tim vẫn còn đang đập vì oxy vẫn đến tim với sự hỗ trợ của máy thở.

Một bác sĩ hoặc y tá có thể hỏi các thành viên gia đình xem họ có muốn có mặt để xét nghiệm chết não lâm sàng hay không. Việc quan sát thí nghiệm lâm sàng có thể hỗ trợ các thành viên gia đình hiểu rằng người đó đã chết nhưng nó cũng có thể gây cảm giác đột ngột. Vì đây là một lựa chọn cá nhân nên không có sức ép nào dành cho các thành viên gia đình phải có mặt trong cuộc xét nghiệm, nếu họ chọn không làm như vậy.

Có những lúc thương tích hoặc bệnh tật của người đó đồng nghĩa với việc xét nghiệm chết não lâm sàng không thể được thực hiện. Ví dụ, chấn thương vùng mặt có thể hạn chế việc kiểm tra mắt hoặc tai. Trong những trường hợp này, các xét nghiệm hình ảnh y tế được thực hiện để xác định xem có bất kỳ lưu lượng máu nào truyền đến não hay không (chụp động mạch não hoặc quét tưới máu não). Nhân viên bệnh viện sẽ cung cấp thêm thông tin nếu xét nghiệm như vậy là cần thiết.

Điều gì xảy ra sau khi chết não đã được xác nhận?

Sau khi được xác nhận là chết não, bệnh nhân vẫn sẽ được kết nối với máy thở trong khi các thành viên của nhóm chăm sóc sức khỏe nói chuyện với gia đình của người đó về các bước tiếp theo. Nó sẽ bao gồm những mong muốn cuối đời của người đó, cơ hội hiến tạng nội tạng và mô và thời gian rút máy thở.

Nếu gia đình ủng hộ hiến tạng thì mọi việc có thể sẽ được thực hiện để đảm bảo những mong muốn đó được thực hiện. Khung thời gian có thể thay đổi vì mọi tình huống đều khác nhau. Có thể mất một khoảng thời gian dài để đạt được những thỏa thuận cần thiết để việc hiến tạng được thực hiện. Bệnh nhân sẽ vẫn được kết nối với máy thở và được cung cấp thuốc để hỗ trợ huyết áp và giữ oxy lưu thông đến các cơ quan. Hoạt động y tế sẽ được tăng cường lên quanh bệnh nhân, do các xét nghiệm chuyên sâu hơn như chụp X-quang ngực. Nếu các cơ quan nội tạng dần rõ ràng không phù hợp để hiến tạng thì người thân cận nhất sẽ được thông báo và vẫn có thể tiến hành hiến mô bao gồm mắt, tim, xương và da.

Khi các thỏa thuận về hiến tạng được hoàn thành thì bệnh nhân sẽ được chuyển đến phòng mổ để thực hiện việc hiến tạng. Máy thở sẽ được gỡ bỏ trong quá trình phẫu thuật

Nếu việc hiến tạng không được hỗ trợ thì bác sĩ sẽ nói chuyện với gia đình về việc rút máy thở. Khi máy thở được rút ra thì tim của bệnh nhân sẽ ngừng đập do thiếu oxy và da của họ sẽ trở nên lạnh toát và nhợt nhạt vì máu không còn được lưu thông quanh cơ thể.

Sự ân cần, nhân phẩm và sự tôn trọng luôn được duy trì trong suốt thời gian chăm sóc cuối đời bất kể việc hiến tạng có được tiến hành hay không.

Chết lâm sàng

Chết lâm sàng xảy ra khi một người ngừng thở và tim họ ngừng đập (không có lưu lượng máu trong cơ thể). Nó có thể xảy ra sau một trận ốm bất ngờ hoặc tai nạn, hoặc có thể là giai đoạn cuối của một căn bệnh kéo dài.

Hiến tặng nội tạng đôi khi có thể diễn ra sau khi chết lâm sàng mặc dù chỉ trong những tình huống cụ thể, vì các cơ quan nội tạng nhanh chóng xấu đi sau khi lưu lượng máu chảy đến chúng bị ngừng lại. Tình huống thông thường là khi một bệnh nhân nằm trong phòng hồi sức tích cực vì một căn bệnh nghiêm trọng mà họ không thể phục hồi và các bác sĩ và gia đình đồng ý rằng việc rút thông khí nhân tạo và các thiết bị hỗ trợ sự sống khác là vì lợi ích tốt nhất của người đó. Điều này có thể xảy ra sau một chấn thương não rất nghiêm trọng dẫn đến tàn tật nặng vĩnh viễn, những người bị suy tim hoặc phổi giai đoạn cuối hoặc những người bị chấn thương cột sống rất nghiêm trọng và họ không thể tự di chuyển hoặc không thể tự thở được.

Ưu tiên sau đó là hỗ trợ người đó được nâng niu chăm sóc, thoải mái và an bình vào cuối đời. Việc rút thiết bị hỗ trợ sự sống luôn được thảo luận và đồng ý từ phía gia đình (và bệnh nhân nếu có thể) và quyết định này được đưa ra trước và độc lập với bất kỳ việc xem xét hiến tặng nào. Chỉ khi quyết định này được đưa ra thì mới tính đến việc hiến tặng.

Chuyện gì xảy ra sau khi các bác sĩ tin rằng tim của bệnh nhân chuẩn bị ngừng đập?

Khi gia đình và các bác sĩ đồng ý rằng việc tiếp tục điều trị không phải là lợi ích của bệnh nhân thì họ sẽ nói chuyện với gia đình của người đó về các bước tiếp theo. Nó sẽ bao gồm thảo luận về mong muốn cuối cùng của người đó và việc rút máy thở cũng như các phương pháp điều trị khác, với trọng tâm vào việc đem lại sự thoải mái và giảm đau đớn.

Nếu các bác sĩ tiên lượng rằng bệnh nhân đó sẽ ngừng thở và sẽ chết lâm sàng trong một thời gian ngắn sau khi rút máy thở và bất kỳ thiết bị hỗ trợ sự sống nào khác thì có thể có cơ hội hiến tạng nội tạng và mô.

Nếu bệnh nhân và gia đình ủng hộ việc hiến tạng thì mọi thứ có thể sẽ được tiến hành để đảm bảo những mong muốn đó được thực hiện. Có thể rất khó dự đoán thời điểm chính xác mà một người sẽ qua đời sau khi rút máy thở và các thiết bị hỗ trợ sự sống khác. Một số người sẽ tử vong trong vòng một giờ hoặc lâu hơn vậy và có thể hiến tạng. Lại có những người khác có thể chưa qua đời nhiều giờ sau đó. Nếu sự việc này xảy ra thì việc hiến tạng sẽ không còn thực hiện được nữa nhưng việc hiến mô vẫn có thể xảy ra. Nếu cái chết xảy ra ngay sau khi rút bỏ các thiết bị hỗ trợ sự sống thì bệnh nhân sẽ cần nhanh chóng được chuyển đến phòng mổ để thực hiện ca phẫu thuật hiến tạng trước khi các cơ quan bị tổn thương.

Nếu việc hiến tạng không được gia đình ủng hộ thì bác sĩ sẽ nói chuyện với gia đình về việc rút máy thở. Khi máy thở được rút ra thì tim của bệnh nhân sẽ ngừng đập do thiếu oxy và da của họ sẽ trở nên lạnh và nhợt nhạt vì máu không còn được lưu thông quanh cơ thể.

Sự ân cần, nhân phẩm và sự tôn trọng luôn được duy trì trong suốt thời gian chăm sóc cuối đời bất kể việc hiến tạng có được tiến hành hay không.

Quy trình hiến tặng và thông tin bổ sung

Khi việc hiến tặng có thể xảy ra thì người chết sẽ được chuyển đến một phòng mổ để thực hiện việc phẫu thuật hiến tặng. Dưới đây là một số thông tin về phần này của quá trình hiến tặng.

Phẫu thuật hiến tặng liên quan đến những gì?

Phẫu thuật hiến tặng được thực hiện với sự ân cần giống như bất kỳ hoạt động nào khác và thi thể của người đó luôn được đối xử với sự kính trọng và nhân phẩm. Hoạt động này được thực hiện bởi các bác sĩ phẫu thuật và các chuyên gia y tế có tay nghề cao. Bác sĩ chuyên khoa và đội ngũ của họ có thể được điều tới từ các bệnh viện khác để thực hiện phẫu thuật.

Tương tự như các hoạt động phẫu thuật khác, một vết mổ phẫu thuật được tiến hành để lấy lại các bộ phận cơ thể, và vết mổ này sau đó sẽ được khâu lại và được băng vào. Tùy thuộc vào nội tạng và mô nào được hiến mà ca phẫu thuật có thể mất tới tám giờ để hoàn thành.

Điều gì xảy ra sau khi phẫu thuật?

Sau ca phẫu thuật, các bộ phận được hiến sẽ được vận chuyển từ phòng mổ đến các bệnh viện đang chờ cấy ghép. Nếu gia đình muốn được nhìn thấy người thân của mình sau khi phẫu thuật thì việc này có thể được các chuyên gia về hiến tặng thu xếp.

Người đó trông có khác đi không?

Khi một người đã chết và máu cũng như oxy không còn lưu thông quanh cơ thể thì thông thường họ sẽ trông nhợt nhạt và da của họ sẽ lạnh toát. Hoạt động hiến tặng không dẫn đến bất kỳ thay đổi đáng kể nào khác về ngoại hình của người đó. Các vết mổ được thực hiện trong quá trình phẫu thuật sẽ được khâu lại và được băng lại như trong bất kỳ cuộc phẫu thuật nào khác.

Việc tổ chức tang lễ có bị ảnh hưởng hay không?

Việc hiến tặng nội tạng và mô không ảnh hưởng đến việc tổ chức tang lễ. Việc được nhìn người thân yêu và một đám tang với quan tài mở đều có thể thực hiện. Nếu cần phải có điều tra của chuyên viên pháp y thì việc này có thể làm trì hoãn việc tổ chức tang lễ.

Khi nào cần điều tra của chuyên viên pháp y?

Một số trường hợp tử vong, chẳng hạn như tử vong sau một vụ tai nạn hoặc do nguyên nhân không tự nhiên (ví dụ như ngộ độc, tự tử), được pháp luật yêu cầu phải báo cáo lên tòa án và được một chuyên viên pháp y điều tra. Bất kỳ quyết định nào về việc hiến tặng đều không ảnh hưởng đến việc có cần phải điều tra pháp y hay không. Bệnh viện hoặc chuyên gia về hiến tặng sẽ thảo luận với gia đình xem trường hợp tử vong này có cần phải báo cáo cho chuyên gia pháp y hay không.

Hầu hết các văn phòng của tiểu bang và vùng lãnh thổ đều cung cấp quyền được tiếp cận với các cố vấn viên, những người có thể cung cấp thông tin và hỗ trợ chi tiết hơn về quy trình thực hiện khi phải tiến hành điều tra pháp y.

Gia đình có thể thay đổi suy nghĩ về quyết định hiến tặng của họ?

Có. Gia đình có thể thay đổi suy nghĩ về việc hiến tặng bất cứ lúc nào cho đến khi người đó được đưa vào phòng phẫu thuật.

Các ý kiến tôn giáo về hiến tặng ra sao?

Hầu hết các tôn giáo lớn đều ủng hộ việc hiến tặng nội tạng và mô. Nếu gia đình có bất kỳ câu hỏi nào muốn thảo luận thì chuyên gia về hiến tặng có thể cung cấp cho họ thông tin bổ sung và hỗ trợ họ liên hệ với nhà lãnh đạo tôn giáo của họ.

Gia đình của người đó có phải trả chi phí cho việc hiến tặng?

Không, không có chi phí tài chính dành cho gia đình khi hiến tặng.

Những nội tạng và mô nào được hiến tặng?

Các chuyên gia về hiến tặng thảo luận với gia đình những nội tạng và mô nào có thể hiến tặng. Việc này phụ thuộc vào tuổi của người đó, tiền sử bệnh và tình huống tử vong của họ. Gia đình được yêu cầu xác nhận những cơ quan nội tạng và mô mà họ đồng ý được hiến tặng. Họ được yêu cầu ký vào một biểu mẫu chấp thuận nêu chi tiết về thông tin này.

Gia đình của người đó có tiếng nói trong việc ai sẽ nhận nội tạng và mô hay không?

Việc phân bổ nội tạng và mô được xác định bởi đội ngũ chuyên gia ghép tạng theo các hướng dẫn thực hiện của quốc gia¹. Những điều này dựa trên một số tiêu chí, bao gồm ai sẽ là người phù hợp nhất và danh sách chờ, để đảm bảo kết quả tốt nhất có thể của việc hiến tặng.

Nội tạng của người đó chắc chắn sẽ được ghép?

Nếu gia đình ủng hộ hiến tặng thì mọi việc có thể sẽ được thực hiện để đảm bảo những mong muốn đó được thực hiện. Tại thời điểm hiến tặng, đôi khi có thể thấy rõ rằng các cơ quan nội tạng dự định hiến tặng không phù hợp về mặt y tế để cấy ghép. Đội ngũ chuyên gia về hiến tặng sẽ thảo luận điều này với gia đình nếu nó phát sinh.

1 Hội Cấy ghép Australia và New Zealand (TSANZ) Hướng dẫn lâm sàng cho việc Ghép tạng từ người chết hiến mô tạng www.donatelife.gov.au/resources/clinical-guidelines-and-protocols/clinical-and-ethical-guidelines- cơ quan ghép

Việc ghép mô tạng có luôn thành công hay không?

Úc được quốc tế ghi nhận về tỉ lệ ghép thành công và người nhận có thời gian sống rất dài sau đó. Phần lớn những người nhận được ghép mô tạng được hưởng lợi ích rất lớn và kết quả là họ có thể có được một cuộc sống đầy đủ và tích cực. Tuy nhiên, cấy ghép không phải là không có những nguy cơ bao gồm nguy cơ về phẫu thuật cấy ghép và các phương pháp điều trị tiếp tục cần có sau khi cấy ghép.

Gia đình có nhận được thông tin về bệnh nhân đã được hưởng lợi từ việc hiến tặng hay không?

Các chuyên gia y tế liên quan đến việc hiến và ghép phải giữ danh tính của người hiến tặng và người nhận ẩn danh theo luật. Kết quả ban đầu sẽ được thảo luận với các gia đình và các gia đình có thể yêu cầu cập nhật thêm từ Tổ chức DonateLife. Các gia đình hiến tặng và người nhận ghép mô tạng có thể viết thư ẩn danh cho nhau thông qua các tổ chức hiến tặng tại tiểu bang hoặc vùng lãnh thổ và các cơ sở ghép mô tạng.

Những dịch vụ hỗ trợ nào có sẵn cho các gia đình tài trợ?

Các chuyên gia về hiến tặng sẽ giữ liên lạc với gia đình và cung cấp hỗ trợ và thông tin liên tục. Các cơ quan hiến tặng tiểu bang và vùng lãnh thổ có thể cung cấp cho các gia đình tài trợ quyền được tiếp cận với các hỗ trợ và chăm sóc mắt người thân.

Quý vị có thể thấy chi tiết liên lạc của tổ chức hiến tặng tại tiểu bang hoặc vùng lãnh thổ của quý vị ở mặt sau của tập sách này.

Liên lạc

DonateLife ACT

Canberra Hospital
Building 6, Level 1
Yamba Drive, Garran ACT 2605

ĐT 02 5124 5625
Fax 02 5124 2405
Email Organ.Donation@act.gov.au

DonateLife NSW

Level 6, 4 Belgrave Street
Kogarah NSW 2217

ĐT (02) 8566 1700
Fax (02) 8566 1755
Email seslhd-nsworgandonation@health.nsw.gov.au

DonateLife NT

First Floor, Royal Darwin Hospital
Rocklands Drive
Tiwi NT 0810

ĐT (08) 8922 8349
Fax (08) 8944 8096
Email donatelife@nt.gov.au

DonateLife QLD

Building 1, Level 4
Princess Alexandra Hospital
199 Ipswich Road
Woolloongabba QLD 4102

ĐT (07) 3176 2350
Fax (07) 3176 2999
Email donatelife@health.qld.gov.au

DonateLife SA

Ground Floor, Allianz Centre
55 Currie Street
Adelaide SA 5000

ĐT 08 8207 7117
Fax 08 8207 7102
Email donatelifesa@sa.gov.au

DonateLife TAS

Hobart Corporate Centre
Level 3, 85 Macquarie Street
Hobart TAS 7000

ĐT 03 6270 2209
Fax 03 6270 2223
Email donatelifet.asmania@ths.tas.gov.au

DonateLife VIC

Level 2, 19–21 Argyle Place South
Carlton VIC 3053

ĐT 03 8317 7400 hoặc
1300 133 050 (miễn phí)
Fax 03 9349 2730
Email donatelifere@redcrossblood.org.au

DonateLife WA

PO Box 332
Northbridge WA 6865

ĐT 08 9222 0222
Fax 08 9222 0220
Email donatelifewa@health.wa.gov.au

donatelife

Liên hệ

Tổ chức Tặng và Mô

PO Box 802, Canberra ACT 2608

 (02) 6198 9800

 enquiries@donatelife.gov.au

 twitter.com/DonateLifeToday

 facebook.com/DonateLifeAustralia

 instagram.com/DonateLifeToday

www.donatelife.gov.au